

har sagt, at de Tilfælde, som jeg har omtalt, have fundet Sted paa det classenske Fideicommiss's Godser; jeg kender disse Forhold paa mange andre Godser end netop paa det classenske Fideicommiss. Forsaaavidt han har bebrejdet Bestyrelsen af dette Fideicommiss en vakkende og usikker Fremgangsmaade, saa veed jeg ikke, hvorpaa han støtter denne Bebrejdelse, men jeg antager, at Grunden er den, at han kender meget lidet dertil. — Han har fremdeles bebrejdet Bestyrelsen, at den anvender for meget paa Bibliotheket og for lidet paa Bondeoplysningen. Men jeg troer neppe, at der er Noget, som har anvendt Saameget paa Bondeoplysningen, som netop det classenske Fideicommiss. Fideicommisset har ikke alene den fortrinligste Agerdyrkningskole i Landet, som koster overmaade meget, og som maa koste meget, naar den skal være udstyret, som den er og bør være; men Fideicommisset underholder ogsaa andre Undervisnings-Anstalter, som ere beregnede paa en udvidet Undervisning for Bondestanden, men som, uagtet de have bestaaet i flere Aar, dog kun blive saa lidet besøgte (Hør!), paa Grund af Mangel paa Interesse fra Bondestandens Side, at man næsten ikke kan forsvare at anvende Omkostninger paa dem. Jeg troer derfor, at, naar den ærede Rigsdagsmænd var bedre bekendt med disse Forhold i det Hele taget, vilde han ikke have fremsat en saadan Bebrejdelse. Bestyrelsen har heller ikke anvendt større Bekostninger paa det classenske Bibliothek, end den godt kan forsvare, og de Bekostninger, der ere gjorte, ere hovedsagelig skete med Hensyn til en Ordning af Forholdet mellem det store kongelige Bibliothek, Universitets-Bibliotheket og det classenske Bibliothek, hvilken Ordning er sket efter Overenskomst med og ifølge Opfordring fra Ministeren for Kirke- og Undervisningsministeriet.

Indenrigsministeren: Discussionen idag kunde ikke foranledige mig til at gaae dybere ind i den foreliggende Sag. Der er imidlertid ei blot fra en Deel Medlemmer fremkommet nogle Bemærkninger, som gif ud paa, at Fæstegodset paa enkelte Steder blev ubilligt behandlet —, og de ere, som naturligt, netop fremkomne for enkelte Godser's Bedkom-

mende, hvor det er bekendt, at en sær Streng-
hed er anvendt —, hvorom jeg allerede igaar bemærkede det Fornødne, men det er ved Siden af disse Bemærkninger yttret, at Misbrug fandt Sted, som Indenrigsministeren efter Loven var forpligtet til at hindre, og derfor kan jeg ikke undlade at tilføie et Par Ord i saa Henseende. Det blev sagt som noget Almindeligt, at Bondejord blev underlagt Hovedgaarde; denne Uttring kan jeg ikke lade gaae hen, thi det er ulovligt, at Bondejord underlægges Hovedgaarde, naar dertil ikke habes en speciel Lovhjemmel i en gyldig kongelig Bevilling, og det er ligesom Indenrigsministerens Pligt, offentlig at forfølge og paatale enhver saadan Underlæggelse af Bondejord under Hovedgaarde uden speciel Lovhjemmel. Det er visse Embedsmænds Pligt dermed at have Tilsyn, og jeg troer, at dette Tilsyn føres saa skarpt, og at der i saamange Tilfælde har fundet Tiltale Sted, at man snarere kunde bebrejde Ministeriet, at være gaaet noget for vidt; thi der er flere Tilfælde, hvor der er falden endelig Fristdelsedom, end hvor Bedkommende ere dømte, idet Ministeriet er gaaet ud paa at bringe ethvert Tilfælde, hvor der var Tvivl, om en saadan Overtrædelse havde fundet Sted, under Domstolenes Paakjendelse. Derimod er det ganske vidst, at der eksisterer endeel Bevillinger, der give speciel Lovhjemmel for Bondejords Underlæggelse under Hovedgaarde i Anledning af Hovriets Ophævelse; jeg skal i den Henseende tillade mig at bemærke, at Hovedbestemmelsen om at indrømme et saadant Vederlag for frivillig Hovriets-Afskaffelse er givet efter et Andragende, der netop fremkom fra de mindre Eiendomsbestdere, og navnlig fra Bondestandens Repræsentanter i Roeskilde Stænderforsamling. Dengang ansaae man det for et saa stort Gode at faae Hovriet afskaffet, at man indrømmede hiint Vederlag. Der var kun „et Medlem“ i den Roeskildske Stænderforsamling — dengang bleve Medlemmerne ikke nævnte —, som modsatte sig det, og det var ingen Bonde, men det var den nærværende Indenrigsminister. Det er naturligt, at, saalænge disse specielle Lovbestemmelser bestaae, maa Ministeriet opretholde dem, og, dersom der skulde udfomme en Fæsteflæs-